

Nytt stabilitetsinstrument inom EU:s långtidsbudget

Utrikesdepartementet

2005-05-04

Dokumentbeteckning

2004/0223(CNS), COM(2004) 630 final.

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 14 juli 2004 en uppföljning till sitt meddelande gällande förslag till långtidsbudget för perioden 2007-2013 som lades fram den 10 februari 2004 (se Faktapromemoria 2003/04:FPM76 samt 2004/05:FPM39). I anslutning till detta presenterade kommissionen även lagtextförslag till de olika sakområdena i budgeten. Man föreslår från kommissionens sida att flera av de finansiella instrument, som idag används för att bemöta kriser i olika delar av världen skall slås samman till ett enda instrument i syfte att skapa flexibilitet och möjliggöra en effektiv och integrerad reaktion på framtida globala hot mot stabilitet och säkerhet.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

Som en del av Kommissionens förslag till ny långtidsbudget – Agenda 2007 - föreslås inom kategori 4 (EU som global partner) ett nytt stabilitetsinstrument. Det nya instrumentet har som övergripande målsättning att främja fred, stabilitet och civilbefolkningens säkerhet i tredje land. Det ersätter de idag existerande instrumenten på det breda konfliktförebyggande området, vilket inbegriper främjande

av mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Andra områden som faller under stabilitetsinstrumentet är gränskontroll, flyktingstöd och minröjning.

Stöd på ovan nämnda områden faller idag under sju olika finansiella instrument. Syftet med förslaget är att tillhandahålla en integrerad respons från ett enda finansiellt instrument. Enligt förslaget skall detta ske genom att finansiellt, ekonomiskt och tekniskt stöd till tredjeländer tillhandahålls i tre olika sammanhang:

- Som en effektiv och integrerad reaktion på kriser beträffande hot mot mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

- Som stöd för att främja samarbetet mellan EU och tredjeländer när det gäller globala och regionala gränsöverskridande hot mot medborgarnas säkerhet såsom terrorism och organiserad brottslighet.

- Vid insatser för att skydda befolkningen mot allvarliga hot som den tekniska utvecklingen för med sig och bekämpa spridningen av massförstörelsevapen.

Enligt förslaget skall stabilitetsinstrumentet även understödja EU:s politik när det gäller utveckling av fredsbevarande och fredsfrämjande kapacitet i partnerskap med internationella, regionala och subregionala organisationer.

Stödet i dess nya utformning skall vara flexibelt och anpassat för varje enskild situation. Vid användandet av stödet skall unionens politiska prioriteringar och policyriktlinjer för relationerna med olika delar av världen beaktas. Det nya stabilitetsinstrumentet skall skapa förutsättningar för den flexibilitet som krävs för att möta utmaningarna inom detta område och bidra till en bättre integrering av gemenskapsåtgärder med de åtgärder som rådet antar inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Stabilitetsinstrumentet syftar härutöver till att komplettera det stöd som lämnas inom ramen för de tre

policyinriktade instrumenten: instrumentet för anslutningen (IPA), instrumentet för utvecklingssamarbete och ekonomiskt samarbetet (DCECI) samt det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI).

2004/05:FPM62

Gemenskapen kan under stabilitetsinstrumentet ge stöd i olika former: genom fleråriga program, interimsprogram eller exceptionella stödåtgärder. De fleråriga programmen skall inriktas på långsiktiga åtgärder och grundas på landsspecifika, regionala eller tematiska strategier. Interimsprogrammen tar sikte på att återställa de nödvändiga förutsättningarna för EU:s vanliga utvecklingssamarbete och kan sättas in i lägen som präglas av långvarig politisk instabilitet (t ex olösta konflikter eller i skedet efter konflikt). De exceptionella stödåtgärderna slutligen skall sättas in i krissituationer.

Det nya instrumentet skall tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2007, då EU:s nya långtidsbudget föreslås träda i kraft.

1.2 Gällande svenska regler och förslagetts effekt på dessa
Förslaget påverkar inte svenska regler.

1.3 Budgetära konsekvenser

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige ser positivt på stabilitetsinstrumentet som ett tillskott till EU:s gemensamma verktygslåda, tillsammans med det långsiktiga utvecklingsbiståndet, det humanitära biståndet samt den civila och militära krishanteringen. Förslaget innebär emellertid att EU:s externa åtgärder tar ytterligare ett steg in på området fred och säkerhet, som traditionellt tillhört rådets och medlemsstaternas kompetensområde. Den rättsliga grunden för detta är diskutabel. Från svensk sida betonas också att medlemsstaternas inflytande över stabilitetsinstrumentet bör öka, liksom att handlingsfrihet för medlemsstaterna inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken bevaras. Sverige verkar även för att den

del av instrumentet som räknas som officiellt utvecklingssamarbete enligt DAC-kriterier ska kunna redovisas.

2004/05:FPM62

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Förslaget om upprättandet av stabilitetsinstrumentet har välkomnats av medlemsstaterna. Det finns samtidigt en samsyn bland medlemsstaterna att deras inflytande över instrumentet måste stärkas. Även frågan om rättslig grund har varit föremål för diskussion bland medlemsstaterna.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Frågan har inte remissbehandlats.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förhandlingarna om stabilitetsinstrumentet pågår för närvarande i RELEX och förutses fortsätta under hela 2006.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget baseras på artikel 308 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i förening med artikel 203 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen. Rådet beslutar enhälligt på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet".

3.3 Fackuttryck/termer

DCECI – Instrumentet för utvecklingssamarbete och ekonomiskt samarbete.

ENPI – Europeiska granskaps- och partnerskapsinstrumentet.

GUSP – den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

IPA – Instrumentet för anslutningen.